

Drevesni velikani - sekvoje

Obisk narodnih parkov Kings Canyon in Sequoia v Kaliforniji

Lado KUTNAR*

V poletnem času 1999 sem obiskal narodna parka Kings Canyon in Sequoia v osrčju Kalifornije v ZDA. Parka ležita v južnem delu gorovja Sierra Nevada in mejita drug na drugega. Narodni park Sequoia je bil ustanovljen že leta 1890 kot drugi nacionalni park ZDA (prvi v ZDA in prvi na svetu ustanovljen narodni park je Yellowstone v zvezni državi Wyoming, ustanovljen leta 1872).

V teh dveh parkih se srečamo z gozdovi, katerih nosilci so drevesa izrednih dimenzij. V gozdovih parkov Kings Canyon in Sequoia namreč rastejo veličastna drevesa orjaške sekvoje ali mamutovca (*Sequoiadendron giganteum*). To vrsto zaradi njenega areala razširjenosti imenujejo tudi gorska sekvoja. Pojavlja se namreč v pasu med 900 in 2.700 metri nadmorske višine, in sicer pretežno v zahodnih pobočjih gorovja Sierra Nevada v Kaliforniji.

Orjaška ali gorska sekvoja je eno najvišjih dreves na svetu. Po volumnu lesa, ki ga doseže drevo te vrste, je to zagotovo eno največjih živih bitij na Zemlji. Podatki o dimenzijah največjih dreves orjaške sekvoje so si precej nasprotujoči. National Register of Big Trees (1992) navaja, da je višina največje orjaške sekvoje 82,5 metra. Prsni premer tega drevesa, ki raste prav v parku Sequoia, pa je dobrih 8 metrov. Še večje dimenzije pa so navedene v Vodiču po parkih Kings Canyon in Sequoia (1998). Po njegovih podatkih naj bi največja orjaška sekvoja dosegala višino kar 93,3 metre in imela pri tleh premer 12 metrov. Tudi o starosti dreves si viri niso povsem enotni, kar je razumljivo, saj so starejša drevesa po sredini votla in so ocene starosti le približek dejanskega stanja. Vsi navedeni viri govorijo, da naj bi drevesa dosegala tudi preko 3.000 let. Nekateri avtorji pa menijo, da drevesa dosegajo še precej višje starosti. Med njimi je tudi Brockman (1986), ki navaja podatek, da je najstarejše drevo orjaške sekvoje, ki je imenovano po generalu Shermanu in raste v parku Sequoia, staro kar 3.800 let.

V tem delu sveta pa najdemo še drugo enkratno vrsto. Na zahodni strani ZDA, v ozkem pasu ob obali Tihega oceana, namreč raste še druga vrsta sekvoje.

To je primorska sekvoja (*Sequoia sempervirens*). Pojavlja se v tako imenovanem meglenem obalnem pasu. Vrsta prav tako kot orjaška sekvoja pripada družini taksodijevk (*Taxodiaceae*). Za primorsko sekvojo je znano, da dosega še večje višine kot gorska sekvoja. Whitney (1997) pravi, da je to najvišje drevo na svetu. V registru National Register of Big Trees (1992) lahko preberemo, da najvišja primorska sekvoja dosega višino 108,9 metrov in ima premer 5,2 metra. To drevo raste v Humboldt Redwoods State Parku v severnem delu Kalifornije. Še večje dimenzije pa so zopet navedene v Vodiču po parkih Kings Canyon in Sequoia (1998). Tako naj bi drevesa primorske sekvoje dosegala višino več kot 110 metrov in imela premer preko 6 metrov. Ocene starosti teh dreves pa se gibljejo okoli 2.000 in več let.

Rodovno ime *Sequoia* je spomin na indijanca Sequoyah (izgovarja se sequoia), ki je živel na prehodu med 18. in 19. stoletjem. Sequoyah je izumil abecedo indijanskega plemena Cherokee (WHITNEY 1997).

Sekvoje so resnično nenavadna drevesa, saj dosegajo rekordne dimenzije in starosti zaradi posebnih kvalitete. Drevesa sekvoj so namreč zelo dobro odporna na poškodbe zaradi ognja, insektov in različnih bolezni. Vzrok za odpornost pred napadi boleznimi in žuželkami je predvsem v vsebnosti tanina v lubju teh dreves. Sekvoje so dobro zaščitene proti ognju z debelim lubjem. Poleg tega pa jih pred ognjem ščiti tudi pomanjkanje gorljivih smol. Za sekvoje je značilno, da tudi še potem, ko so po sredini debla že votla, relativno dobro rastejo. Po mnenju nekaterih so posamezna drevesa sposobna doseči še mnogo višje starosti, kot jih dosegajo do danes poznana najstarejša drevesa orjaških sekvoj.

Rod sekvoj je tudi gospodarsko pomemben. Fosilne vrste sekvoj naj bi bile med iglavci glavni vir rjavega premoga. Primorska sekvoja daje velike količine kakovostnega in trpežnega rdečkastega lesa, po katerem je dobila ime *redwood* ali rdeči les. Les primorske sekvoje je uporaben za najrazličnejše namene. Še posebej je obstojen na prostem. Les gorske sekvoje pa nima posebne uporabne vrednosti, saj ni dovolj trpežen.

Srečanje z gozdom, v katerem rastejo drevesa takih dimenzij, je prvovrstno doživetje. Poleg enkratnih dimenzij sekvoj lahko občudujemo tudi estetski vidik

* mag. L. K., univ. dipl. inž. gozd., GIS, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, SLO

Slika 1: Majhnost človeka v primerjavi z orjaško sekvojo

teli gozdov. Podoba gozda, v katerem se prepletajo opečnatordečkasta barva lubja sekvoj z živo rumeno-zeleno barvo gosto raščenenih lišajev, je v pozni poletni svetlobi sončnih žarkov resnično enkratna. Ob pisarnosti drevesne plasti pa je tu še bujno rastlinje pritalnih plasti, ki črpa hranila iz bogatih lesnatih ostankov

dreves. Votla debela drevesnih velikanov so zelo primerna zatočišča mnogim živalskim vrstam. Živahen utrip gozdovom orjaške sekvoje dajejo tudi kamniti balvani, ki štrlijo iz tal. Voda na neprepustni prevladujoči granitni podlagi ustvarja zanimive miniaturne obvodne ekosisteme in močvirja, na strmejših predelih pa živahno brzi po trdni skalnati strugi.

Kot zanimivost naj omenim, da je leta 1978 o sekvojah pri nas pisal Vinko Strgar. V njegovem prispevku piše, da raste v Pristavi pri Gorici skupina lepo razvitih in zdravih, okrog 100 let starih primorskih sekvoj. Za gorsko sekvojo Strgar pravi, da je v Sloveniji evidentiranih, izmerjenih in popisanih 36 dreves, ki rastejo v nekdanjih ali še obstoječih grajskih parkih ter v samostanskih, zdraviliških in obhišnih okrasnih nasadih na Štajerskem, Dolenjskem in Gorenjskem. Na koncu pa ugotavlja, da v ostalih delih Slovenije verjetno raste še več sekvoj, za katere pa takrat ni imel ustreznih podatkov.

Viri

- BROCKMAN, F., 1986. Trees of North America - A Guide to Field Identification.- Golden Books, New York, 280 s.
- STRGAR, V., 1978/:979. O sekvojah v naravi in pri nas.- Pro-težs, 41, s. 143-147
- WHITNEY, S., 1997. Western Forests.- National Audubon Society Natural Guides, New York, 670 s.
- , 1998. Sequoia and Kings Canyon.- Official Map and Guide, National Park Service, U.S. Department of the Interior.
- , 1992. The 1992 National Register of Big Trees.- American Forests, 1/2. s. 14-42

Slika 2: Značilni rumeno-zeleni lišaji na drevju

Slika 3: Ožgano deblo orjaške sekvoje (vse foto: Lado Kutnar)